

SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU- DELNA

**METODIKA
KORUPCIJAS NOVĒRŠANAS UN APKAROŠANAS BIROJA
DARBĪBAS MONITORINGAM**

Rīga 2009

SATURS

Priekšvārds.....	3
I Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbības monitoringa mērķis un principi.....	5
II Monitoringa jomas.....	8
III Monitoringa līdzekļi.....	11
IV Monitoringa metodes.....	14
V Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbības monitoringa metodikas pielietojums.....	30

Priekšvārds

Metodika Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk- KNAB) darbības monitoringam izstrādāta Eiropas Komisijas atbalstīta projekta “KNAB neatkarības projekts- korupcijas prevencijas stiprināšana un korupcijas izmaksu mazināšana ar KNAB monitoringa un neatkarības stiprināšanas palīdzību” ietvaros.

Metodikas KNAB monitoringam mērķis ir apkopot ieteicamos paņēmienus un līdzekļus sabiedriskai uzraudzībai (monitoringam) pār KNAB darbību, kā arī dot rekomendācijas to pielietošanas procesam, lai veicinātu KNAB darbības efektivitāti korupcijas novēršanā un apkarošanā.

Neatkarība, pietiekami resursi un pilnvaras, kā arī atbilstoša specializācija ir priekšnoteikumi, kuru nodrošināšana tiek uzskatīta par būtisku pretkorupcijas institūciju sekmīgai darbībai. Tādēļ kā projekts, tā turpmāk izklāstītā Metodika KNAB darbības monitoringam balstās uz tiem kā optimālo pretkorupcijas iestādes darbības pamatu.

Pasaulē eksistē daudzveidīgi modeļi, kā tiek organizēts korupcijas novēršanas un apkarošanas darbs- gan centralizēti- kā tas ir KNAB gadījumā, gan decentralizēti- korupcijas novēršanas un apkarošanas funkcijas sadalot starp dažādām institūcijām. Populāra pretkorupcijas aģentūru klasifikācija tiek veikta atkarībā no to galvenajām funkcijām, tās iedalot:

- multifunkcionālās (Honkonga, Singapūra, Latvija, Lietuva);
- likumu realizējošās, t.sk., kā specializētas policijas struktūrvienības (Spānija, Horvātija, Rumānija, Lielbritānija, Beļģija, Norvēģija);

– politikas, koordinējošās un preventīvās institūcijās (Francija, Maķedonija, Slovēnija).¹

Metodika veidota tādējādi, lai tajā izmantotie principi un izpētes virzieni būtu izmantojami ne vien Latvijā, bet arī citās valstīs, pielietojot tās sadaļas, kas atbilst attiecīgās institūcijas specifikai. Tomēr, ievērojot pretkorupcijas institūciju daudzveidību, lielākais akcents likts tieši uz KNAB darbības efektivitātes izpētei nepieciešamajiem virzieniem. Metodikas uzbūve balstīta uz Latvijas Republikas tiesību aktos noteiktajām KNAB funkcijām un uzdevumiem.

Metodikā aplūkoti KNAB monitoringa principi, jomas, līdzekļi un metodes, kas izmantojamas KNAB darba izvērtēšanai, kā arī sniegts ieskats par vēlamo metodikas pielietojumu.

Ievērojot to, ka metodika paredzēta sabiedriskam monitoringam, tas izraisa noteiktus ierobežojumus tajā paredzētajam izpētes apjomam un detalizācijas pakāpei. Tas izriet no nevalstisko organizāciju rīcībā esošajiem resursiem, kā arī ierobežotas pieejamības statusa daļai informācijas par KNAB darbību.

---

¹ Sk. vairāk- Specialised Anti-corruption Institutions. Review of Models.- OECD, 2007.

1. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja monitoringa mērķis un īstenošanas principi

2000. gada 8. augustā Ministru kabinetā tika apstiprināta Korupcijas novēršanas koncepcija, kurā tika paredzēta jaunas institūcijas izveidošana, kas nodarbosies ar korupcijas novēršanu un apkarošanu. Savukārt, 2002. gada 1.maijā stājās spēkā Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums un 10. oktobrī amatā iecelts pirmais Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieks, kas tiek uzskatīts par KNAB darbības sākumu. KNAB tapis uz, tā sauktā, Honkongas modeļa pamata, kas pasaulē pazīstams kā viens no veiksmīgākajiem korupcijas novēršanas un apkarošanas iestāžu piemēriem, kurā īpaša nozīme ir korupcijas novēršanai un pilsoņu līdzdalībai.

Sabiedrības izglītošana un līdzdalība korupcijas prevencijā bija būtiski elementi Honkongas Neatkarīgās pretkorupcijas komisijas (Independent Commission against Corruption- ICAC) darbā, tie iekļauti arī KNAB darbības pamatā. Tomēr sabiedrības līdzdalība būtiska ne vien koruptīvu darbību prevencijai, bet arī korupcijas novēršanas un apkarošanas sistēmas stiprināšanai valstī.²

Korupcijas novēršanas un apkarošanā nozīmīga korupcijas novēršanas un apkarošanas iestāžu darba efektivitāte.

Latvijā ir radīta sistēma valsts iestāžu darba rezultātu izvērtēšanai atbilstoši iestāžu stratēģijās un politikas plānošanas dokumentos noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem, funkcionē iekšējais audits, Valsts kontrole, kas veic revīzijas, lai pārliecinātos, vai rīcība ar valsts budžeta līdzekļiem ir tiesiska, pareiza, ekonomiska un efektīva. Tomēr, ievērojot KNAB darbības specifiku, funkciju, kas saistītas ar politisko amatpersonu

---

² European Partners against Corruption Anti-Corruption Working Group Report Common Standards and Best Practice for Anti-corruption Agencies, 2008.

korupciju un partiju finansēšanas noteikumu izpildes kontroli, īstenošanas uzraudzībai ne mazāk nozīmīga ir pilsoniskās sabiedrības līdzdalība.

Sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai valsts korupcijas novēršanas politikas veidošanā, īstenošanā un sabiedrības izglītošanā ir izveidota KNAB Sabiedriskā konsultatīvā padome, kuras uzdevums ir veicināt KNAB saikni ar sabiedrību, sniedzot rekomendācijas Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam par aktuāliem jautājumiem. Tomēr vienlaikus ar minēto konsultatīvo darbu par aktuāliem jautājumiem, nepieciešams arī *sistemātisks* izvērtējums par KNAB darba rezultātiem un to ietekmējošiem faktoriem.

Regulārs KNAB darbības sabiedriska monitorings ļauj mazināt risku, kas draud ikvienas valsts korupcijas novēršanas un apkarošanas iestādēm- kļūt par birokrātisku mehānismu, kas neskar korupciju augstākajā līmenī. Vienlaikus sabiedriska monitorings veicina ne vien iestādes darba kvantitatīvu rezultativitāti, bet arī pastāvīgu funkciju izpildes kvalitātes pilnveidošanu.

Tādējādi KNAB darbības sabiedriska monitoringa mērķis ir nodrošināt sabiedrībai nozīmīgu informāciju par KNAB darbu, tā rezultātiem, tos ietekmējošiem apstākļiem un darbības riskiem, nodrošināt šīs informācijas izvērtējumu, kā arī dot ieteikumus KNAB darbības pilnveidošanai sabiedriskā skatījumā.

KNAB darbības monitoringā ieteicams ievērot **sekojošus principus:**

- **Vispusīgums-** monitoringam jāaptver visu metodikas II nodaļā minēto funkciju īstenošanas izvērtējumu no dažādiem aspektiem.
- **Sistemātiskums-** monitorings veicams, izmantojot vienveidīgu pieeju līdzīgu elementu izpētē un ievērojot elementu savstarpējo saikni.

- **Resursu ekonomija-** monitorings īstenojams saprātīgi attiecoties pret KNAB un citu valsts iestāžu, kā arī monitoringa īstenotāja resursiem.
- **Regularitāte-** monitorings ir veicams regulāri, ar noteiktu intervālu, lai konstatētu ne vien KNAB darbības efektivitāti attiecīgajā brīdī, bet arī dinamikā.
- **Precizitāte-** pieejamo resursu ietvaros jāizmanto iespējami precīzi kvantitatīvie dati un atbilstošas novērtēšanas metodes, lai panāktu lielāku objektivitāti un salīdzināmību.
- **Koleģialitāte-** monitorings veicams sadarbībā ar KNAB un citām ieinteresētajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām un ekspertiem, ciktāl tas nepieciešams monitoringa vispusībai, objektivitātei un precizitātei.
- **Objektivitāte-** monitorings veicams maksimāli balstoties uz faktiem un nedrīkst kalpot atsevišķu politisku organizāciju interesēm.
- **Saprotamība-** monitoringa rezultātiem jābūt formulētiem iespējami skaidri un saprotami, lai nodrošinātu to pieejamību plašākai sabiedrībai.

II Monitoringa jomas

Saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumu KNAB ir trīs veidu funkcijas:

- 1) Funkcijas korupcijas novēršanā;
- 2) Funkcijas korupcijas apkarošanā;
- 3) Funkcijas politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē.

KNAB funkcijas korupcijas novēršanā:

- 1) izstrādā korupcijas novēršanas un apkarošanas stratēģiju un valsts programmu, kuru apstiprina Ministru kabinets;
- 2) koordinē valsts programmā minēto institūciju sadarbību, lai nodrošinātu programmas izpildi;
- 3) kontrolē likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu;
- 4) sagatavo un koordinē ārvalstu un starptautisko institūciju finanšu palīdzības projektus;
- 5) atbilstoši savai kompetencei pārbauda sūdzības un iesniegumus, kā arī veic Valsts prezidenta, Saeimas, Ministru kabineta un ģenerālprokurora ierosinātās pārbaudes;
- 6) apkopo un analizē informāciju par veiktajām pārbaudēm, valsts amatpersonu iesniegtajām deklarācijām, konstatētajiem pārkāpumiem to iesniegšanā un par likumā noteikto ierobežojumu neievērošanu;
- 7) analizē valsts iestāžu praksi korupcijas novēršanā un atklātos korupcijas gadījumus, iesniedz attiecīgajai ministrijai un Valsts civildienesta pārvaldei priekšlikumus konstatēto trūkumu novēršanai;
- 8) izstrādā metodiku korupcijas novēršanai un apkarošanai valsts un pašvaldību iestādēs un privātajā sektorā;
- 9) apkopo un analizē citu valstu pieredzi korupcijas novēršanā un apkarošanā;
- 10) analizē normatīvos aktus un normatīvo aktu projektus, kā arī ierosina izdarīt tajos grozījumus, iesniedz priekšlikumus jaunu normatīvo aktu projektu izstrādāšanai;
- 11) veic sabiedriskās domas izpēti un analīzi;
- 12) izglīto sabiedrību tiesību un ētikas jomā;
- 13) informē sabiedrību par korupcijas attīstības tendencēm un atklātajiem korupcijas gadījumiem, kā arī par veiktajiem pasākumiem korupcijas novēršanai un apkarošanai;
- 14) izstrādā un ievieš sabiedrisko attiecību stratēģiju;
- 15) atbilstoši savai kompetencei izvērtē citu institūciju veikto pārbažu saturu un rezultātus;
- 16) likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteiktajā apjomā pārbauda valsts amatpersonu deklarācijas.
- 17) Pēc Noziedzības un korupcijas novēršanas padomes pieprasījuma sniedz informāciju un priekšlikumus par korupcijas novēršanas jautājumiem.

KNAB funkcijas korupcijas apkarošanā

- 1) likumā noteiktajos gadījumos sauc valsts amatpersonas pie administratīvās atbildības un piemēro sodus par administratīviem pārkāpumiem korupcijas novēršanas jomā;
- 2) veic izmeklēšanu un operatīvo darbību, lai atklātu Krimināllikumā paredzētos noziedzīgos nodarījumus valsts institūciju dienestā, ja tie ir saistīti ar korupciju.

KNAB funkcijas politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē

- 1) kontrolē Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma izpildi;
- 2) likumā noteiktajos gadījumos sauc vainīgās personas pie administratīvās atbildības un piemēro sodus;
- 3) veic izmeklēšanu un operatīvo darbību, lai atklātu Krimināllikumā paredzētos noziedzīgos nodarījumus, ja tie saistīti ar politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumu un ja saskaņā ar likumu tie nav valsts drošības iestāžu kompetencē;
- 4) atbilstoši savai kompetencei pārbauda sūdzības un iesniegumus, kā arī veic Valsts prezidenta, Saeimas, Ministru kabineta un ģenerālprokurora ierosinātās pārbaudes;
- 5) apkopo un analizē sagatavoto informāciju par politisko organizāciju (partiju) un to apvienību iesniegtajām finansiālās darbības deklarācijām, konstatētajiem pārkāpumiem to iesniegšanā un par likumā noteikto ierobežojumu neievērošanu;
- 6) analizē normatīvos aktus un normatīvo aktu projektus, kā arī ierosina izdarīt tajos grozījumus, iesniedz priekšlikumus jaunu normatīvo aktu projektu izstrādāšanai;
- 7) veic sabiedriskās domas izpēti un analīzi;
- 8) izglīto sabiedrību politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas jomā;
- 9) informē sabiedrību par atklātajiem politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumiem, kā arī par veiktajiem pasākumiem to novēršanai.

Ievērojot minēto, KNAB darbības monitoringam jāaptver visas trīs minētās KNAB kompetences jomas.

Izpētes ierobežojumi

Neapšaubāmi, katras iestādes darbība saistīta ne vien ar ārējām funkcijām, bet arī iestādes iekšējā darba organizēšanu. Tomēr, lai arī iekšējiem organizatoriskiem jautājumiem- struktūrvienību un amatpersonu kompetences sadalījumam, budžeta līdzekļu plānošanas un izlietošanas procedūrām, dokumentu pārvaldībai u.c. ir būtiska loma iestādes darba efektivitātē, sabiedriskais monitorings nevar sniegt *detalizētu* iestādes iekšējo darba organizācijas jautājumu izpēti. Sabiedriskā monitoringā minēto jautājumu detalizēta izpēte nav iespējama informācijas nepietiekamības un šāda veida izvērtējuma resursu ietilpības dēļ- objektīvam izvērtējumam būtu nepieciešams veikt Valsts kontrolei un iekšējam auditam analogiskas darbības. Jāņem vērā arī, ka KNAB darbība lielā mērā saistīta ar ierobežotas pieejamības informāciju, tādēļ nevalstiskām organizācijām, veicot monitoringu, tā nebūtu pieejama.

Minētais nenozīmē, ka iestādes iekšējie darba organizācijas un finanšu jautājumi nav pētāmi vispār. Pētījumā ieteicams iekļaut informāciju par iestādes attiecīgā gada budžetu, tā pozīcijām, personālvadības un citiem administratīviem jautājumiem, tomēr minētā joma monitoringā jāskar vienīgi tiktāl, ciktāl tas izriet no korupcijas novēršanas, apkarošanas un politisko partiju finansēšanas kontroles funkciju īstenošanas efektivitātes izvērtēšanas un iespējams informācijas atklātības tiesiskā regulējuma un pieejamo resursu ietvaros.

Līdzīgi vērtējami arī ārējie apstākļi, kas ietekmē KNAB darbību (politiskā, tiesiskā, ekonomiskā, sociālā vide u.c.). To izvērtēšana veicama KNAB darbības mērķa un minēto KNAB darbības funkcionālo virzienu kontekstā (sk. IV. nodaļu).

III Monitoringa līdzekļi

Lai nodrošinātu resursu ekonomiju, vēlams izmantot materiālus, kuriem nav nepieciešama pārstrāde, to izmantošanai monitoringa veikšanā, t.i.:

Dokumenti:

- KNAB stratēģija;
- KNAB ikgadējais publiskais pārskats;
- Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes, programma un ziņojumi par to īstenošanu;
- Valsts kontroles ziņojumi (ciktāl tie saistīti ar monitoringa jomām);
- KNAB izstrādātie tiesību akti (tiesību aktu projekti) un atzinumi par tiem;
- Informatīvie ziņojumi par KNAB darbību;
- KNAB pašvērtējuma ziņojumi, ja tādi izstrādāti audita vai iestādes kvalitātes vadības sistēmas ietvaros;
- Normatīvie akti, kas regulē KNAB darbību;
- Likums par valsts budžetu kārtējam gadam;
- Dokumenti, kas liecina par politisko partiju darbībām/viedokļiem attiecībā uz KNAB.
- Partiju finanšu darbības deklarācijas un citi publiski pieejami dokumenti, kurus izvērtē KNAB un KNAB ziņojumi.

Mediju informācija:

- KNAB izplatītā informācija medijos;
- Ziņas;
- Analītiski un problēmraksti.

Monitoringa vispusībai, kā arī, lai KNAB darbības efektivitātes vērtējums neaprobežotos ar kvantitatīvu KNAB darbību regulējošos

politikas plānošanas dokumentos plānoto rezultatīvo rādītāju savietošanu ar to faktisko izpildi, nepieciešams izmantot arī atskaites punktus, kas atrodas ārpus Latvijas valsts institucionālās sistēmas izvirzītajiem uzdevumiem, t.i., starptautiskus tiesību aktus, rekomendācijas, starptautisku ekspertu izvērtējumus.

Tādējādi kā saturisks ietvars darbības kvalitatīvai vērtēšanai var kalpot arī Latvijai saistošās konvencijas un citi starptautiskie dokumenti korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, piemēram:

- [Konvenciju par cīņu pret korupciju, kurā iesaistītas Eiropas Kopienas amatpersonas vai Eiropas Savienības dalībvalstu amatpersonas, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K.3 panta 2.punkta "c" apakšpunktu;](#)
- [Eiropas Padomes līgums par Pretkorupcijas starpvalstu grupas \(GRECO\) nodibināšanu;](#)
- [Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencija;](#)
- [Eiropas Padomes Civiltiesību pretkorupcijas konvencija;](#)
- Eiropas Padomes Ministru komitejas rezolūcija (97) 24 Par divdesmit pamatprincipiem cīņai ar korupciju (pieņemta 1997. gada 6. novembri Ministru komiteja 101. Ministru komitejas sesijas laikā);
- [Eiropas Savienības vispārīgās pretkorupcijas politikas dokuments COM \(2003\) 317;](#)
- [Eiropas Savienības Padomes pamatlēmums 2003/568/TI par korupcijas apkarošanu privātajā sektorā;](#)
- [Eiropas Padomes Ministru komitejas Rekomendācijas CM/Rec\(2007\)15 par vēlēšanu atspoguļojumu medijos;](#)
- [Eiropas Padomes Ministru komitejas Rekomendācijas Rec\(2003\)4 par kopīgiem pretkorupcijas noteikumiem politisko partiju un vēlēšanu kampaņu finansēšanā;](#)

- [Eiropas Padomes Ministru komitejas Rekomendācija dalībvalstīm Rec\(2000\)10 par amatpersonu rīcības kodeksiem.](#)

Darbības monitoringā ieteicams noskaidrot arī sabiedrības viedokli par KNAB darbības efektivitāti, kā arī sabiedrības informētību, izpratni par korupcijas un tiesiskuma jautājumiem.

Par darbības monitoringa līdzekli var kalpot arī kvantitatīvie rādītāji par korupcijas līmeni valstī (nacionāla un starptautiska līmeņa pētījumi), lai gan jāņem vērā, ka no tiem nevar izdarīt tiešus secinājumus par KNAB darbības efektivitāti.

Atsevišķos gadījumos, piemēram, izvērtējot korupcijas apkarošanas darba efektivitāti, būtu ieteicams arī iepazīties ar KNAB faktisko darbību, ciktāl tā nav saistīta ar ierobežotas pieejamības informāciju, piemēram, izlases kārtībā piedaloties tiesas sēdēs vai vērtējot preventīvās aktivitātes, izvērtējot darbu tiesību jaunrades iniciatīvu sakarā- darbu Saeimas komisijās un Ministru kabineta sēdēs, gūstot objektīvu ieskatu par KNAB darbību ietekmējošiem ārējiem apstākļiem, kā arī KNAB darba kvalitāti.

IV Monitoringa metodes

Korupcijas novēršanas un apkarošanas iestādes darba efektivitātes izvērtēšana būtu nepilnīga, pamatojoties vienīgi uz klasiskā pakalpojumu kvalitātes izvērtēšanas modeļa, kurā tradicionāli tiek izmantoti tādi kritēriji kā:

- klientu apmierinātība ar pakalpojumu;
- pakalpojuma atbilstība tehniskajām un juridiskajām prasībām;
- pakalpojuma noderīgums.

Tomēr KNAB darbības izvērtēšanas metodikā adaptēti un sintezēti ir izmantojamas pieejas, kas ir iestāžu kvalitātes vadības, politikas ieviešanas ex-post izvērtējuma pamatā.

KNAB darbības monitoringā atkarībā no pieejamiem resursiem un pētāmā jautājuma specifikas pielietojams plašs metožu spektrs, piemēram:

- **Dokumentu analīze**

Tradicionālā (klasiskā) dokumentu analīze, atšķirībā no vienkāršas iepazīšanās ar dokumentu, ir izpētes metode, kas kā katra zinātniska izpēte paredz noteiktas hipotēzes izvirzīšanu, analizējamā materiāla saturu, teksta loģiku, datu pamatotības un ticamības izpēti. Dokumentu analīzē ļoti būtiskas ir pētnieka zināšanas un pieredze.

Kvalitatīvo un kvantitatīvo dokumentu analīzes paņēmieni izvēle:

Kvantitatīvo analīzi nevajadzētu izmantot gadījumos, kad galvenais izpētes mērķis ir daudzpusīga materiāla interpretācija.

Kvantitatīvu analīzi nevajadzētu izmantot, ja aprakstītas sarežģītas, daudzskaldņainas parādības, ja dokumentālais datu apjoms vai saturs ir nepietiekams to skaitliskai apstrādei (nav reprezentatīvi).

Kvantitatīvo analīzi jāizmanto, ja nepieciešama liela precizitātes pakāpe, savietojot vienveidīgus datus. Vienlaikus jāņem vērā, vai

materiāla apjoms ir pietiekams, lai attaisnotu pūles, kas saistītas ar tā kvantitatīvu apstrādi, un, vai šis materiāls reprezentē izpētes jomas. Kvantifikācija nepieciešama, kad tekstuālā materiāla daudzums ir nevis pietiekams, bet tik liels, ka to nevar aptvert bez summāra novērtējuma. Kvantifikācija iespējama, ja izpētāmie kvalitatīvie elementi izpaužas ar pietiekamu biežumu. Visracionālāk kvantitatīvo analīzi ir izmantot tad, ja kvantificētos datus ir iespējams savietot ar citiem- arī kvantificētiem datiem. Tekstuāla materiāla kvantifikācijai var izmantot kontentanalīzi- liela apjoma informācijas pārveidošana kvantitatīvos lielumos ar to tālāko statistisko apstrādi.³

Dokumentu analīze ir viena no būtiskākajām metodēm KNAB darbības monitoringam, jo virkne avotu, kas nepieciešami KNAB darbības izvērtēšanai ir dokumentāli.

- **Situāciju analīze**

Situāciju analīze kā pētniecības metode ir novērojuma paveids, kas ļauj izdarīt secinājumus par parādības, procesa īpašībām to dabiskajā funkcionēšanas gaitā.

Šī metode, izvērtējot KNAB darbību, izmantojama, galvenokārt, lai novērtētu KNAB iniciatīvas tiesību jaunradē un korupcijas apkarošanā monitoringa periodā, kur darba rezultātu būtiski ietekmē ne vien paša KNAB darbība, bet likumdevēja vai tiesas lēmumi, tādēļ pilnvērtīgāka pētījuma rezultāta iegūšanai vienīgi kvantitatīvu datu interpretācija var būt nepietiekama.

- **Mediju monitorings**

Mediju monitorings ir publikāciju un/vai raidījumu sižetu pārskats par noteiktu tēmu (piemēram, KNAB darbības aktualitātes, viedokļi par

---

³ Detalizētāku informāciju par metožu pielietojumu sk., piem., Jadovs V. Socioloģisko pētījumu stratēģija.- M., 1999.- 214.-216.lpp.

KNAB darbību u.tml.). Pārskatā tiek aptverta informācija par publicēšanas un/vai raidījuma pārraides datumu, preses izdevums, TV kanālu, radio staciju, autoru, publikācijas/ raidījuma nosaukumu, tēmu un īsu satura kopsavilkumu.

• **Aptaujas**

Aptaujas metodes pielietošanas efektivitāte atkarīga no prasmes konstatēt uzdodamos jautājumus un tos formulēt, kā arī pārlicināties, ka saņemtajām atbildēm var ticēt. Svarīgi izvērtēt arī aptaujājamo loku, kur un kā veikt aptauju, kā apstrādāt datus un, vai šos datus nevar iegūt, neveicot aptauju.

Aptauju pamatveidi ir anketēšana un intervijas. KNAB darbības monitoringā īpaši bieži pielietojama metode ir intervijas.

• **Intervijas**

Intervija ir pēc noteikta plāna īstenota saruna, kuras gaitā notiek tiešs intervētāja un respondenta kontakts, un atbilžu pierakstu veic vai nu intervētājs, tā asistents, vai tehniskas ierakstīšanas veidā.

Interviju pamatveidi:

- 1) dokumentālās intervijas- tajā notiek pagātnes notikumu izzināšana, faktu precizēšana;
- 2) viedokļu intervijas- mērķis- konstatēt vērtējumus, uzskatus, spriedumus.

Īpaši jāuzsver intervijas ar ekspertiem, kas būtiski atšķiras no parastās aptaujas sistēmas.

Pēc intervijas tehnikas tās var iedalīt brīvās (nestandardizētās) intervijas un standartizētās intervijas. Brīvās intervijas parasti organizē ilgstošas sarunas veidā bez striktas jautājumu detalizācijas. Tās īpaši svarīgas sākotnējās izpētes stadijās. Standartizētās intervijas paredz visas procedūras detalizētu izstrādi, jautājumu konstrukcijas un secības plānošanu, iespējamo atbilžu variantu prognozēšanu.

- **Konsultācijas**, t.sk., e-formā internetā (interaktīvas mājas lapas, interneta aptaujas, diskusiju lapas, e-pasti, forumi, on-line apspriedes u.tml.) Šo metodi iespējams izmantot visplašākajā tematiskajā kontekstā un subjektu daudzveidībā- kā konsultējoties ar ekspertiem, tā sabiedrības pārstāvjiem viedokļu noskaidrošanai vai precizēšanai.

- **Telefonlīnija** viedokļu uzklaušāšanai noteiktā jautājumā. Telefonlīnijas atvēršana viedokļu, informācijas uzklaušāšanai var dot papildus materiālu analīzei un interpretācijai, kā arī kalpot kā palīg līdzeklis problēmjautājumu konkretizēšanai pētniecības uzsākšanas sākumstadijā, taču jāreķinās ar to, ka kvantitatīvi apstrādājamo datu iegūšanai nepieciešama plaša publiska informēšanas kampaņa telefonlīnijas atpazīstamībai.

- **Diskusijas**, tai skaitā, fokusgrupas, pārstāvnieciski diskusiju paneļi.

KNAB darbības monitoringu plānot un īstenot var palīdzēt sekojošā KNAB darbības monitoringa matrica:

KNAB DARBĪBAS MONITORINGA MATRICA

Monitoringa joma	Informācijas avots	Monitoringa metode	Rezultāti		Secinājumi	Ieteikumi
			Kvantitatīvie	Kvalitatīvie		
Korupcijas novēršana						
Korupcijas apkarošana						
Partiju finansēšanas noteikumu izpildes kontrole						
Priekšnosacījumi KNAB darbības efektivitātei						
1. Stipri, vājo pušu konstatēšana. 2. Risku izvērtēšana: zems, vidējs, augsts attiecībā pret funkcionēšanas jomu uzdevumiem un risku ietekmi uz to sasniegšanu □						Ieteikumi-prioritarizēti. (Attiecībā uz KNAB; uz valsti.)

Funkcionēšanas jomas un efektīvas darbības priekšnoteikumi izvērtējami ar kvantitatīvu un kvalitatīvu indikatoru palīdzību, izvēloties attiecīgā jautājuma pētīšanai piemērotāko metodi.

Ievērojot pieejamos līdzekļus un lai nodrošinātu pēc iespējas progresīvāku KNAB darbības efektivitātes izvērtējumu, indikatori nosakāmi ne vien formāli- vērtējot spēkā esošā regulējuma un politikas plānošanas dokumentu izpildi, bet arī plašāk- ņemot vērā starptautisko perspektīvu un korupcijas jēdzienu tā plašākajā nozīmē.⁴ Izraudzītajiem izvērtējuma indikatoriem jābūt pietiekami daudzpusīgiem un ne vien kvantitatīvi mērāmiem, bet arī kvalitatīvi izvērtējamiem.

Korupcijas novēršanas jomā izvērtējamo indikatorus var iedalīt 6 grupās:

- 1) KNAB uzstādīto mērķu, uzdevumu, rezultātu sasniegšana;
- 2) analītiskais, plānošanas un metodiskais darbs;
- 3) sabiedrības izglītošana;
- 4) sabiedrības līdzdalības veicināšana korupcijas novēršanā un apkarošanā;
- 5) starptautiskā sadarbība;
- 6) darbības fleksibilitāte un inovatīvisms.

Minētās indikatoru grupas izriet no uzdevumiem, kurus veikt korupcijas novēršanas jomā KNAB paredz likums, vienlaikus ietverot indikatoru grupu (6.), kas liecina par spēju operatīvi reaģēt uz problēmām, kurām nepieciešams risinājums un KNAB iesaistīšanās to risināšanā, sadarbības spēju, kā arī spēju radoši attīstīt korupcijas novēršanas darbu valstī, izmantojot tiesību jaunrades līdzekļus un pilnveidojot faktisko darbu.

Minētajās grupās ieteicams aplūkot šādus indikatorus:

I KNAB uzstādīto mērķu, uzdevumu, rezultātu sasniegšana

---

⁴ Detalizētāku informāciju sk., piemēram, Kārkliņa R. Korupcija postkomunisma valstīs.- R.,2006.

1. KNAB izvirzīto rezultatīvo rādītāju sasniegšana:

- a. stratēģijas;
- b. programmas.

Šis indikators palīdz konstatēt kā darba rezultativitāti visdažādākajās korupcijas novēršanas un apkarošanas darbībās, tā arī KNAB darbības plānveidīgumu, sistemātiskumu. Būtiska kvalitatīva izpēte arī par pašu rezultatīvo rādītāju uzstādīšanas procesu- cik lielā mērā tas atbilst attiecīgā perioda aktualitātēm, starptautiskām saistībām un iepriekšēja darba rezultātu analīzei.

II Analītiskais, plānošanas un metodiskais darbs

2. Pārbaudīto sūdzību skaits/pret iesniegtajām.

3. Valsts prezidenta, Saeimas, MK un ģenerālprokurora ierosināto pārbaūžu skaits/ veikto pārbaūžu skaits.

4. Pārbaudīto amatpersonu deklarāciju skaits/ pret iesniegtajām.

5. Korupcijas risku mazināšana valsts un pašvaldību iestādēs:

5.1. iestāžu skaits, kurās tiek veikts pastāvīgs metodisks darbs;

5.2. iestāžu skaits, kurām dotas vienreizējas rekomendācijas;

5.3. instrumentu daudzveidība korupcijas risku mazināšanai iestādēs, to pašnovērtējums (KNAB) un iestāžu vērtējums.

Veicot regulāru izpēti, lietderīgi minētos rādītājus aplūkot salīdzinājumā pret pašas iestādes citu gadu veikumu.

Šajā indikatoru grupā būtiskāka kā kvantitatīvā izpēte ir datu interpretācija, ievērojot konsultācijās un intervijās gūto informāciju.

III Sabiedrības izglītošana

6. Izglītojošu aktivitāšu skaits, teritoriālais pārklājums, tematiskais pārklājums un mērķauditorijas apmierinātība.

7. Izglītojošo pasākumu kvalitāte (pasākumiem uzstādīto mērķu sasniegšana, mērķauditorijas apmierinātība).

8. Korupcijas novēršanas pasākumu atbilstība mērķauditorijai, pieejamība/mērķauditorijas sasniegšana.

9. Sabiedrības izpratne par korupcijas jautājumiem- spēja atpazīt korupciju un informētība par nepieciešamo rīcību.

10. KNAB korupcijas novēršanas aktivitāšu pieejamība un atpazīstamība sabiedrībā.

Indikatoru uzdevums ir konstatēt, vai sabiedrības izglītošanas aktivitātes ir mērķtiecīgas un rezultatīvas, vai to īstenošanas veids ļauj sasniegt labāko iespējamo rezultātu, kas iespējams ar attiecīgajiem resursiem.

IV Sabiedrības līdzdalības veicināšana korupcijas novēršanā un apkarošanā

11. Mehānismu daudzveidība un rezultativitāte sabiedrības līdzdalības iespēju nodrošināšanai.

12. sabiedriskās konsultatīvās padomes formēšanas atbilstība tās mērķiem, padomes lēmumu ietekme uz KNAB darbu.

13. Reakcija uz nevalstisko organizāciju priekšlikumiem.

15. Reakcija uz iedzīvotāju priekšlikumiem.

Minēto indikatoru pielietošana nepieciešama, lai konstatētu, vai notiek faktiskā sabiedrības līdzdalība, tā netiek formalizēta un, vai īstenojas atgriezeniskā saikne.

V Starptautiskā sadarbība

16. Starptautiskās sadarbības mērķtiecīgums un regularitāte

(Nepieciešams konstatēt starptautiskās sadarbības sistēmiskumu un orientāciju uz labāku rezultātu sasniegšanu korupcijas novēršanas darbā.)

VI Darbības fleksibilitāte un inovatīvisms

17. Jaunu korupcijas novēršanas instrumentu meklēšana. (Kazuistiska vai sistemātiska; vai/kā tiek veicināts inovatīvisms, vai darbinieki uz to tiek stimulēti, motivēti.)

18. Atgriezeniskā saikne citām institūcijām, risinot jautājumus, kur saduras kompetences.

19. Reakcijas ātrums uz faktiskām problēmām, kurām nepieciešams risinājums tiesiskā regulējuma grozījumu vai preventīvu aktivitāšu veidā. (Vai eksistē problēmu identifikācijas mehānisms (t.i. problēmas tiek identificētas pēc nejaušības principa darba gaitā un/vai sistemātiski), vai problēmu risināšana tiek prioritizēta un risināšanai tiek plānots termiņš, vai/kā tas tiek noteikts, vai ir samērīgums starp problēmas nozīmīgumu, plānoto un faktisko risināšanas laiku un resursiem.)

20. Ārvalstu labās prakses piemēru, rekomendāciju izvērtēšana, ieviešana.

Jebkuras iestādes darbā būtiska ir precīza spēkā esošo normatīvo aktu īstenošana kompetences ietvaros, taču radoša pieeja konstatēto problēmu risināšanā, optimāla pastāvošās institucionālās sistēmas izmantošana, kā arī darbību savlaicīgums un laika resursu ekonomija ir rādītāji, kas liecina par augstāku iestādes funkcionēšanas kvalitāti, tādēļ izvērtējumā lietderīgi iekļaut arī iepriekšminētos indikatorus.

Korupcijas apkarošanas jomā izraugāmie indikatori var tikt apkopoti 4 grupās:

- 1) KNAB uzstādīto mērķu, uzdevumu, rezultātu sasniegšana;
- 2) Objektīvie korupcijas apkarošanas rādītāji;
- 3) Sabiedrības uzticība KNAB darbībai;
- 4) Starptautiskā sadarbība.

Indikatoru izvēlē izmantojama līdzīga pieeja kā korupcijas novēršanas jomā, taču, ievērojot to, ka korupcija apkarošanas jomā daļa

informācijas ir ierobežotas pieejamības un metodikas īstenošana nekādā gadījumā nedrīkstētu traucēt KNAB darbību, vēlams izvēlēties indikatorus, kuru sasniegšanas izpēte nekavētu KNAB darbu, tomēr vienlaikus orientējoties uz jautājumiem, kas ļauj secināt, KNAB darba rezultativitāti un to, cik būtiska ir KNAB darba ietekme uz Latvijas valsts amatpersonu darbības prakses tiesiskumu. Tālāk minēto indikatoru īstenošanās noteikti pētāma ne vien kvantitatīvi, bet arī kvalitatīvi, lai konstatētu *iemeslus* skaitliskajām izmaiņām dažādās administratīvā un kriminālprocesa stadijās.

Korupcijas apkarošanas jomā ieteicami šādi izpētes indikatori:

I KNAB uzstādīto mērķu, uzdevumu, rezultātu sasniegšana

1. KNAB izvirzīto rezultātīvo rādītāju sasniegšana:
  - a. stratēģijas;
  - b. programmas.

II Objektīvie korupcijas apkarošanas rādītāji

2. Lietas, kurās valstij nodarīts būtisks kaitējums; iesaistītas augsta līmeņa amatpersonas.
3. Ierosināto krimināllietu skaits/ tālāk virzīto/notiesāto skaits.
4. Uzsākta lietvedība administratīvo pārkāpumu lietās/piemērots administratīvais sods.

III Sabiedrības uzticība KNAB darbībai

5. Sabiedrības uzticība KNAB darbībai, korupcijas apkarošanas darba sabiedriskais novērtējums.

IV Starptautiskā sadarbība

6. Starptautiskās sadarbības mērķtiecīgums un regularitāte.

Partiju finansēšanas noteikumu izpildē būtiskākie ir objektīvie rezultātīvie rādītāji, t.i.:

1. KNAB izvirzīto rezultātīvo rādītāju sasniegšana:

2. administratīvie sodi partijām, pārtērēto izdevumu atmaksa, apturētās priekšvēlēšanu kampaņas.

Priekšnosacījumi KNAB darbības efektivitātei nosacīti varētu tikt iedalīti *tiesiskajos, politiskajos, finansiālajos, sociālajos un ētiskajos*, kas veido arī ievērojamu indikatoru daudzveidību, piemēram:

1. Politiku izpratne un ieinteresētība korupcijas mazināšanā, stiprinot pretkorupcijas institucionālo sistēmu

(Pozīcijas un opozīcijas politiku izpratne par iestādes darbu, gatavība ar saviem lēmumiem veicināt tiesisko regulējumu, kas iestādei nodrošina statusu, pilnvaras, resursus kas nepieciešami tās efektīvai darbībai un sadarbībai ar citām institūcijām.)

2. Politiskā un operacionālā neatkarība.

(Vērtējams tiesiskais ietvars un faktiskā politiskā un operacionālā neatkarība- vadītāja izraudzīšanās pēc profesionāliem kritērijiem, vai nenotiek iejaukšanās iestādes administratīvi vai kriminālprocesuālajās darbībās, vai līdzekļi iestādei tiek piešķirti atbilstoši tai uzstādītajiem, mērķiem un uzdevumiem un to piešķiršanas mehānisms nepieļauj manipulācijas ar iestādi.)

3. Kopējā stratēģijā balstīta sadarbība un darbības saskaņotība ar citām valsts iestādēm.

(Jāpārlicinās, vai funkcijas vairākām iestādēm nepārklājas (nedublējas), vai ir vienota izpratne par funkcijām un to īstenošanu KNAB un iestādēm, ar kurām tas sadarbojas, vai tiek īstenoti iestāžu savstarpējie tiesiski pamatoti pieprasījumi, lūgumi.)

4. Adekvāti resursi.

(Resursus iespējams vērtēt salīdzinošā skatījumā ar citām iestādēm. Vēlams- sadalot noteikta veida funkcijām/aktivitātēm patērētos resursus, lai salīdzinājums būtu adekvāts (piemēram, apmācības,

iestādes administratīvā atbalsta funkcija u.tml.), pārliecinoties, vai resursi atbilst vidējam attiecīgajam funkciju veidam izlietotajiem resursiem citās iestādēs (uzņēmumos, organizācijās) attiecībā pret funkciju/aktivitāšu īstenošanas rezultātiem. Iespējama arī noteiktu funkciju/aktivitāšu īstenošanas rezultātīvo rādītāju un to īstenošanai patērēto resursu salīdzināšana iestādes ietvaros. Taču jāpārliecinās, vai funkcijas/aktivitātes ir salīdzināmas.)

5. Tiesiskais regulējums, kas nodrošina iespēju īstenot korupcijas novēršanas, apkarošanas un partiju finansēšanas kontroles funkcijas. Jāpārliecinās, vai iestādes statuss un tai piešķirtās pilnvaras ir atbilstošas, lai tā varētu īstenot tai uzstādītos mērķus un uzdevumus ne vien no Latvijas, bet arī starptautisko saistību viedokļa.

6. KNAB darbinieku profesionalitāte un darbības ētika.

(Izpētes gaitā konstatējams, vai iestādē ir darbinieku personālvadības sistēma, tai skaitā, efektīva personāla atlases sistēma, vai tiek veicināta darbinieku motivācija, kvalifikācijas celšana, profesionālā izaugsme, nodrošināta specializācija, notiek darba novērtēšana, vai ir mehānismi, kas mazina “izdegšanas sindromu”. Darbinieku darbības ētikas kontekstā būtiski konstatēt ne vien, vai ir sūdzības par darbinieku ētiku un kāda ir reakcija uz tām iestādes iekšienē, bet arī, vai vai ir izveidota sistēma, lai veicinātu iestādes darbinieku darbības ētiku, piemēram, vai iestādes darbinieki ir ieguvuši apmācību profesionālās ētikas jautājumos, vai iestādē ir ētikas kodekss, vai tiek pārrunāti jautājumi, kas saistīti ar profesionālo ētiku (komandas veidošanas ietvaros. hierarhijas ietvaros), vai ir izveidota iekšēja sistēma trauksmes celšanai, saskaroties ar klaji neētisku vai prettiesisku rīcību. Minētie jautājumi ir nozīmīgi, cita starpā, arī iestādes iekšējās korupcijas risku kontekstā.)

7. Konsultācijas ar pilsonisko sabiedrību.

(Izpēte, vai notiek konsultācijas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām iestādes darba efektivitātes celšanai un konkrētu aktuālu uzdevumu risināšanai, vai minētās organizācijas saņem atgriezenisko saikni, vai ieteikumu neievērošana, ir argumentēta; vai konsultāciju mehānisms ir sistemātisks un regulārs, vai iestāde reaģē (kazuistiski un/vai sistemātiski) uz iedzīvotāju priekšlikumiem.)

8. Atklātība un atbildība darbībā.

(Izpēte atklātības kontekstā- vai iestāde ievēro informācijas atklātības tiesiskos principus, vai iestāde ir proaktīva sabiedrības informēšanā par savu darbību, ciktāl tas nepieciešams sabiedrības izglītošanai un nav pretrunā ar normām, kas regulē informācijas pieejamības ierobežojumus valsts noslēpuma, personas datu aizsardzības un citos tiesiski pamatotos gadījumos, vai iestādes publiskie paziņojumi ir konsekventi. Izpēte atbildības kontekstā- vai novērsta/minimizēta varas ļaunprātīgas izmantošanas iespēja no iestādes amatpersonu, darbinieku puses, vai konkrēti noteiktas darbinieku tiesības, pienākumi, atbildība, kontroles mehānisms, vai iestāde sadarbojas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām iestādes darba sabiedriskam monitoringam.)

9. Sabiedrības uzticība.

Jāņem vērā, ka iepriekš minēto indikatoru klāstā ietverta arī virkne indikatoru, kas ļauj vērtēt iestādes iekšējos darbības riskus. Minētie indikatori ir saturiski ietilpīgi un attiecīgo jautājumu izpētei pētniekam nepieciešama patstāvīga detalizētāka darba plānošana.

Iepriekšminētajām jomām un indikatoriem jāizvēlas atbilstošas pētniecības metodes. To izraudzīšanos var atvieglot sekojošā tabula.

INDIKATORI UN METODES:

Monitoringa joma	Indikatori/indikatoru grupas darbības efektivitātes izvērtēšanai ⁵	Metode
Korupcijas novēršana	<p>I <u>KNAB uzstādīto mērķu, uzdevumu, rezultātu sasniegšana</u></p> <p>1. KNAB izvirzīto rezultatīvo rādītāju sasniegšana:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. stratēģijas; b. programmas. <p>II <u>Analītiskais, plānošanas un metodiskais darbs</u></p> <p>2. Pārbaudīto sūdzību skaits/preto iesniegtajām.</p> <p>3. Valsts prezidenta, Saeimas, MK un ģenerālprokurora ierosināto pārbažu skaits-veikto pārbažu skaits.</p> <p>4. Pārbaudīto amatpersonu deklarāciju skaits/preto iesniegtajām.</p> <p>5. Korupcijas risku mazināšana valsts un pašvaldību iestādēs:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5.1. iestāžu skaits, kurās tiek veikts pastāvīgs metodisks darbs; 5.2. iestāžu skaits, kurām dotas vienreizējas rekomendācijas; 5.3. instrumentu daudzveidība korupcijas risku mazināšanai iestādēs, to pašnovērtējums (KNAB) un iestāžu vērtējums. <p>III <u>Sabiedrības izglītošana</u></p> <p>6. Izglītojošu aktivitāšu skaits, teritoriālais pārklājums, tematiskais pārklājums un mērķauditorijas apmierinātība.</p> <p>7. Izglītojošo pasākumu kvalitāte (pasākumiem uzstādīto mērķu sasniegšana, mērķauditorijas apmierinātība).</p> <p>8. Korupcijas novēršanas pasākumu atbilstība mērķauditorijai, pieejamība/mērķauditorijas sasniegšana.</p> <p>9. Sabiedrības izpratne par korupcijas jautājumiem- spēja atpazīt korupciju un informētība par nepieciešamo rīcību.</p> <p>10. KNAB korupcijas novēršanas aktivitāšu pieejamība un atpazīstamība sabiedrībā.</p> <p>IV <u>Sabiedrības līdzdalības veicināšana korupcijas novēršanā un apkarošanā</u></p> <p>11. Mehānismu daudzveidība un rezultativitāte sabiedrības līdzdalības iespēju nodrošināšanai.</p> <p>12. Sabiedriskās konsultatīvās padomes formēšanas atbilstība tās mērķiem, padomes lēmumu ietekme uz KNAB darbu.</p> <p>13. Reakcija uz nevalstisko organizāciju</p>	<p>1. Dokumentu analīze.</p> <p>2.- 4. Dokumentu analīze.</p> <p>5.1.,5.2. Dokumentu analīze.</p> <p>5.3. intervijas.</p> <p>6.-8. Dokumentu analīze, intervijas.</p> <p>9. Aptauja</p> <p>10. Aptauja</p> <p>11.-13. Dokumentu analīze, situāciju analīze, diskusija</p>

⁵ Norādīts ieteicamo indikatoru klāsts, kas izriet no LR pieredzes, starptautiskajām saistībām un rekomendācijām, taču vienlaikus KNAB darbības izvērtējuma gaitā būtu jāņem vērā izvērtējuma laika aktuālās, jaunākās starptautiskās saistības un rekomendācijas.

	<p>priekšlikumiem. 14. Reakcija uz iedzīvotāju priekšlikumiem.</p> <p>V <u>Starptautiskā sadarbība</u> 15. Starptautiskās sadarbības mērķtiecīgums un regularitāte</p> <p>VI <u>Darbības fleksibilitāte un inovatīvisms</u> 16. Jaunu korupcijas novēršanas instrumentu meklēšana. 17. Atgriezeniskā saikne citām institūcijām, risinot jautājumus, kur saduras kompetences. 18. Reakcijas ātrums uz faktiskām problēmām, kurām nepieciešams risinājums tiesiskā regulējuma grozījumu vai preventīvu aktivitāšu veidā. 19. Ārvalstu labās prakses piemēru, rekomendāciju izvērtēšana, ieviešana.</p>	<p>14. Dokumentu analīze, intervijas.</p> <p>15. Intervijas.</p> <p>16. Intervijas.</p> <p>17. Intervijas, konsultācijas.</p> <p>18. Dokumentu analīze, interpretācija, situāciju analīze.</p> <p>19. Dokumentu analīze, konsultācijas, intervijas.</p>
Korupcijas apkarošana	<p>I <u>KNAB uzstādīto mērķu, uzdevumu, rezultātu sasniegšana</u> 20. KNAB izvirzīto rezultātīvo rādītāju sasniegšana: a. stratēģijas; b. programmas.</p> <p>II <u>Objektīvie korupcijas apkarošanas rādītāji</u> 21. Lietas, kurās valstij nodarīts būtisks kaitējums; iesaistītas augsta līmeņa amatpersonas. 22. Ierosināto krimināllietu skaits/ tālāk virzīto/notiesāto skaits. 23. Uzsākta lietvedība administratīvo pārkāpumu lietās/piemērots administratīvais sods.</p> <p>III <u>Sabiedrības uzticība KNAB darbībai</u> 24. Sabiedrības uzticība KNAB darbībai.</p> <p>IV <u>Starptautiskā sadarbība</u> 25. Starptautiskās sadarbības mērķtiecīgums un regularitāte</p>	<p>20. Dokumentu analīze</p> <p>21. Dokumentu analīze, situāciju analīze (kvantitatīvi, kvalitatīvi) 22. Aptauja, anonīma telefonlīnija, diskusija, mediju monitorings. 23. Dokumentu analīze, intervijas, diskusija.</p> <p>24. Aptauja.</p> <p>25. Dokumentu izpēte (kvantitatīvi), konsultācijas.</p>
Partiju finansēšanas noteikumu izpildes kontrole	<p>26. KNAB izvirzīto rezultātīvo rādītāju sasniegšana: a. stratēģijas; b. programmas.</p> <p>27. Administratīvie sodi partijām, pārtērēto izdevumu atmaksa, apturētās priekšvēlēšanu kampaņas.</p>	<p>26. Dokumentu analīze, interpretācija, konsultācijas 27. Dokumentu analīze, intervijas, diskusija.</p>
Priekšnosacījumi KNAB darbības efektivitātei	<p>28. Politiku izpratne un ieinteresētība korupcijas mazināšanā, stiprinot pretkorupcijas institucionālo sistēmu 29. Politiskā un operacionālā neatkarība.</p>	<p>28.- 32.- Dokumentu analīze, intervijas</p>

⁶ Sk. Korupcijas ° C. Pārskats par korupciju un pretkorupcijas politiku Latvijā./ Kalniņa V. red.- Providus, 2006.,20.lpp.; Ultstein Anti-Corruption resource Center. FAQs: Cures- government control bodies.-<http://www.u4.no/helpdesk/faq/faqs2b.cfm>

	<p>30. Kopējā stratēģijā balstīta sadarbība un darbības saskaņotība ar citām valsts iestādēm.</p> <p>31. Adekvāti resursi.</p> <p>32. Tiesiskais regulējums, kas nodrošina iespēju īstenot korupcijas novēršanas, apkarošanas un partiju finansēšanas kontroles funkcijas.</p> <p>33. KNAB darbinieku profesionalitāte un darbības ētika.</p> <p>34. Konsultācijas ar pilsonisko sabiedrību.</p> <p>35. Atklātība un atbildība darbībā.</p> <p>36. Sabiedrības uzticība.⁶</p>	<p>33.-36. Dokumentu analīze, intervijas, aptauja</p> <p>28.-36. Mediju monitorings.</p>
--	--	--

KNAB darbības monitorings nedrīkst būt destruktīvi orientēts, bet gan vērsts uz iestādes darba pilnveidošanu.

Lai radītu pilnvērtīgākus ieteikumus sabiedriska monitoringa rezultātā, sekmējot KNAB darba kvalitāti, ieteicams izvērtēt arī KNAB iekšējo un ārējo risku ietekmi uz tā darbības efektivitāti. Ieteikumu īstenošanas steidzamības un nozīmības īstenošanai vēlams noteikt darbības nepilnības izraisītā riska pakāpi, kas atvieglotu arī ieteikumu prioritātes noteikšanu.

RISKI

Riska veids	Zems	Vidējs	Augsts
KNAB darbības nepilnības ietekme uz funkcionālās jomas uzdevumu īstenošanu			
Ārējie riski (riski, kas neizriet no iestādes darbības, bet ārējiem faktoriem, kas ietekmē darbības efektivitāti)			

Lai nodrošinātu pētniecības rezultātu pārskatāmību un atvieglotu sabiedrības informēšanu par tiem, KNAB pētniecības rezultātā vēlams veidot izpētes kopsavilkumu, akcentējot tajā būtiskākās pozīcijas, kas

liecina par KNAB darbības efektivitāti. Tajā iekļaujamas, piemēram, šādas pozīcijas:

KNAB izpētes kopsavilkums

- Iestādes nosaukums
- Iestādes statuss (padotība)
- Iestādes budžets
- Darbinieku skaits uz darbības jomu
- Iestādes atpazīstamība
- Plānoto rezultātīvo rādītāju sasniegšana
- Iestādes darbības jomu sabiedriskais novērtējums
- Tendence uz attīstību
- Darbības riski (augsta risināšanas prioritāte)

Kopsavilkumā ietvertajām pozīcijām var piešķirt pa gadiem salīdzināmu novērtējumu, kas izsakāms punktos un/vai īsā vērtējošā raksturojumā.

V Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbības monitoringa metodikas pielietojums

KNAB darbības monitoringa metodika paredzēta KNAB darbības sabiedriskai izvērtēšanai, lai konstatētu un veicinātu tā darba efektivitāti un mazinātu tā darbības apdraudējumus, kas izriet no institūcijas specifikas- novēršot un apkarojot darbības, kas saistītas ar publiskas varas izmantošanu savā labā.

KNAB darbības monitoringa metodika izstrādāta tādējādi, lai to KNAB darbības izvērtēšanai varētu pielietot nevalstiskās organizācijas bez ievērojamu finanšu un cilvēkresursu ieguldīšanas, kā arī neradītu būtisku papildus slodzi KNAB, pieprasot informāciju, kuras radīšanai nepieciešama liela apjoma datu apstrāde.

KNAB darbības monitoringu būtu ieteicams veikt reizi gadā, tā veikšanas periodu saskaņojot ar laiku, kad pieejami publiskie pārskati resursu ekonomijas nolūkā.

KNAB darbības monitoringa pirmajam pētījumam ieteicams veidot maksimāli izvērstu un detalizētu, lai attiecībā pret to būtu iespējama datu savietošana, salīdzināšana, tendenču izvērtēšana ilgstošākā laika periodā.

Pirmajā metodikas pielietošanas gadā ieteicams izmantot pēc iespējas kompleksu pieeju, indikatoru vērtēšanu veicot gan ar kvantitatīvu, gan kvalitatīvu metožu palīdzību, lai izveidotu atskaites punktu turpmākajiem gadiem darbības uzlabošanās vai pasliktināšanās dinamikas izvērtēšanai.

Izmantotā un ieteicamā literatūra un interneta resursi

Institūcijas, pētījumi un publikācijas korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā

- Kārklīņa R. Korupcija postkomunisma valstīs.- R.,2006.
- Delna. Publications and Researhes <http://www.delna.lv/lat/petijumi/>
- *Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja mājas lapa- Publikācijas* <http://www.knab.gov.lv/lv/education/publication/materials/>
- Providus. Publications and Researhes. <http://www2.providus.lv/public/26457.html>
- *Sabiedriskās politikas portāls Politika.lv Tiesiska valsts un korupcija-* http://www.politika.lv/temas/tiesiska_valsts_un_korupcija/
- Anti-corruption Resource Centre- <http://www.u4.no/>
- European Partners against Corruption Anti-Corruption Working Group Report Common Standards and Best Practice for Anti-corruption Agencies, 2008.
- GRECO. Documents- http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/documents/index_en.asp
- *The World Bank. Governance & Anti-Corruption-* <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/EXTWBIGOVANTCOR/0,,menuPK:1740542~pagePK:64168427~piPK:64168435~theSitePK:1740530,00.html>
- OECD. Fighting orruption- http://www.oecd.org/topic/0,3373,en_2649_37447_1_1_1_1_37447,00.html
- OSCE. Good Governance and Fighting Corruption- <http://www.osce.org/eea/13466.html>
- Specialised Anti-corruption Institutions. Review of Models.- OECD, 2007. http://www.oecd.org/document/31/0,3343,en_36595778_36595861_39972191_1_1_1_1,00.html
- UN The Global Programme Against Corruption and Anti- corruption toolkit- http://www.uneca.org/itca/governance/Documents/corruption_un_anti_corruption_toolkit_sep04.pdf
- A comprehensive EU anti-corruption policy - http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/fight_against_corruption/l33301_en.htm
- OSI EU Accession Monitoring Program- *Corruption Methodology-* <http://www.eumap.org/topics/corruption/methodology/corruptmethod>
- *Quantitative Methods of Anti-Corruption Agencies and Internal Security Units-* http://works.bepress.com/bryane_michael/25/
- *Transparency International. Publications-* <http://www.transparency.org/publications/publications>

Pētniecības metodes

- Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs A Kroplis, A Raščevska - 2004 - Rīga: RaKa
- Jadvovs V. Socioloģisko pētījumu stratēģija.- M., 1999. (krievu val.)
- Balnaves, Mark and Caputi, Peter. Introduction to quantitative research methods : an investigative approach. London : Sage Publications, 2001.
- Bouma, Gary D. *The research process*. 5th ed. South Melbourne, Vic. , Oxford, New York: Oxford University Press, 2004.
- Bryman, Alan. Social research methods. Oxford : Oxford University Press, 2001. 300.72 B916 s
- Bryman, Alan - Qualitative Research, London, 2006.
- Leedy, Paul D. and Ormrod, Jeanne Ellis. Practical research : planning and design. 7th ed. Upper Saddle River, N.J. : Merrill, c2001.
- Uwe Flick. An Introduction to Qualitative Research.-London, 2009.
- Quality Management International.- <http://www.aworldofquality.com/>